
РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р ланд.арх. **Юлия Стефанова Радославова** -
Асоцииран член на Института за изследване на изкуствата
при БАН- член на научното жури

Относно дисертационен труд за придобиване на образователна и
научна степен „доктор” на тема :

**„Ландшафтно - устройствени,
композиционни и дендрологични особености
на дворецовите паркове в България /
сравняването им с аналози в Крим/”**

автор ланд.арх. **Цветелина Николова Йорданова**
научен консултант проф. д-р арх. **Борислав Борисов**

на основание на заповед 1105/04.11.2016 и чл. 29 от Правилника за развитие на академичния състав във ВСУ „Л. Каравелов” и решение на ФС на АФ при ВСУ – прот. №24 от 02.12.2016 .

Настоящата рецензия е съставена съобразно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника към него и Наредба № 12 в частта, отнасяща се до рецензиране на научни трудове. Аспектите на дисертационния труд, анализирани в рецензията, както и последователността им следват тези изисквания.

Представеният дисертационен труд е в обем от 279 страници структуриран в увод, две части – шест глави, приложения, терминологичен речник и библиография.

Изследвани са три български дворцови парка: Евксиноград, Враня и Кричим и два в Крим: Алупкински и Мессандровски. Поради статута и на петте проучени парка като дворцови, те са във висока степен поддържани и запазени в оригиналния си вид и е наложително да се направят усилия за реконструкция, възобновяване и експонирането им като паметници на културното наследство.

От тук произтича **актуалността** на представения научен труд, която автора убедително предлага с доводи за необходимостта от изследването на обектите като дава и възможност да се проведе сравнителен анализ на обектите от България и Крим. Актуалността произтича от застрашеността на архитектурните елементи под влиянието на времето и климата, поддържането на растителността и архитектурните елементи, адекватните мерки за съхраняване на парковата среда и подмяна на растителността.

Методиката предлага интердисциплинарен подход, съчетаващ изкуствоведчески, културологичен, исторически и сравнителен анализ на голям обем и различни по своята същност източници на информация - литературни, графични и лични наблюдения на проучваните паркови обекти.

Авторката е издирила и задълбочено и изчерпателно анализирала впечатляващ брой български и чужди литературни източници, както и многоброен графичен и архивен материал за развитието и изграждането на дворцовите паркове. В най-голяма степен това се отнася за парк Евксиноград, който се оказва и най-слабо проучван поради особения му статут и отсъствие на достатъчен наличен литературен и архивен материал. И тук трябва да се изтъкне особения принос на авторката за издирването на липсващите до сега материали и обогатяването с тях на паркоустройствената наука. Въз основа на тези анализи и проучвания се предлага периодизация на етапите от развитието и спецификите на отделните обекти и сравнителните аналитични изводи с дворцовене паркове от кримския полуостров. Въз основа на съществуващите и ново разкрити архивни литературни и графични данни е направен

подробен и цялостин композиционен анализ на изследваните паркови обекти.

Трудът представлява изключително пълно и богато познаване, анализиране и документиране на парковите обекти и особено на биологичната част. Цитираната литература и архивни материали е изчерпателна.

Впечатляващ е анализът на растителността, направен с висок професионализъм и включващ заснемане, описване и документиране на 3559 дървесни и храстови вида / само за Евксиноград /, подбрани по определени показатели и основно фитосанитарно състояние, определящо при реставрация и подмяна на растителността. Проследяването на развитието на растителността през един сравнително дълъг период от време дава възможност за анализ на множеството позитиви и негативи по отношение на създаване и поддържане на растителността.

На базата на събраните данни са изработени графични модели, систематизирани в тематични таблици

Направените изследвания и изводи и предложената **периодизацията** и състоянието на парковите обекти води до убеждението за задълбочено и широкообхватно познаване на обектите не само от литературните източници , но и от натурни и лични наблюдения и точни измервания на растителността по всичките и параметри.

Трудът постига в максимална степен поставената **цел** и произтичащите от нея **задачи** и като резултат предлага нова перспектива за развитие и опазване на дворцовите паркови обекти.

От подробния и задълбочен композиционен анализ на парковите обекти по определените показатели и критерии са формулирани изводи по отношение на алейната мрежа, архитектурните акценти и формообразуващи, както и от водещото значение на композицията, състоянието, многообразието и богатството на растителните видове. Изведени са основните фактори, довели до нарушаване на първоначалната композиция и са предложени варианти за решаване на проблемите на поддържане, управление и развитие на парковете и основни мерки за опазване на паркове като исторически паметници.

Заклучението обобщава **приносите**, извлечени от текста и предлага виждания за бъдещи научни и практически и изследвания и разработки. Приносите са правилно формулирани и изведени от труда, конкретизирани в цялостното документиране и систематизиране на ключови обекти на парковото изкуство и най-вече за парк Евксиноград. Издирени са нови неизвестни до сега данни и извори, които обогатяват литературата за парковото и ландшафтно изкуство, предложена е периодизация в развитието на парковите обекти, която дава възможност за съпоставки на проучваните обекти. Предлага се подробна методика за изследване и проучване, която дава възможност за **използване на резултатите** с препоръки за внедряването им в следващи изследвания и реализации за опазване и експониране на паметници на парковото изкуство. Предложени са мерки за опазване на историческите паркове като паметници на парковото изкуство. Всичко това може да намери практическо приложение в бъдещи научни и проектантски разработки както и като основа за курсове и лекции за студентите. Връзката между научните изследвания и практическия опит на автора позволяват изготвяне на реални проектни разработки с подчертана актуалност и перспективност.

Авторката притежава добър научен стил в изложението, добро познаване на научната литература и коректното и цитиране. Трудът е богат илюстриран с многобройни графики и схеми и качествен снимков материал, който подпомага запознаването с текста.

Адекватност на автореферата спрямо съдържанието на дисертационния труд. Авторефератът точно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд, последователността на изложението в текста присъства изцяло и в автореферата без пропуснати звена и аргументации. Авторефератът съдържа само елементи, налични в дисертационния труд. Няма включени допълнително добавки, компенсиращи пропуски.

Научните публикации са тясно обвързани с темата на дисертацията или в по-широк обхват в областта на парковото изкуство.

От голямо значение за качествата на дисертацията е богатата и многообразна проектантска дейност на авторка, подобаващо оценена с награди от конкурсите в които е участвала.

След подробното ми запознаване с дисертационния труд в неговото развитие на Цветелина Йорданова достигам до убеждението, че е необходимо този текст да получи по-широка публичност и да бъде публикуван като книга, за да влезе в обръщение сред научната общност.

Заключение

Качествата на дисертационния труд дават основания да препоръчам на уважаемото жури да присъди образователната и научна степен „ДОКТОР” на ланд.арх. Цветелина Йорданова.

Изготвил рецензията

Доц. д-р ланд.арх. Юлия Радославова

10.1.2017 год